**Čtvrtek 17. února 2022**

P9_TA(2022)0050

## Trest smrti v Íránu

**Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. února 2022 o trestu smrti v Íránu (2022/2541(RSP))**

(2022/C 342/21)

*Evropský parlament*,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Íránu,

— s ohledem na obecné zásady EU týkající se trestu smrti,

— s ohledem na obecné zásady EU týkající se ochránců lidských práv,

— s ohledem na globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv (unijní Magnitského zákon),

— s ohledem na prohlášení mluvčí Evropské služby pro vnější činnost ze dne 30. ledna 2022 o odsouzení Narges Muhammadíové,

— s ohledem na soubor zásad OSN týkajících se ochrany všech osob před jakoukoli formou věznění či zadržování z roku 1998,

— s ohledem na prohlášení Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 18. března 2021, v němž žádá o okamžité propuštění dr. Ahmadrezy Džalálího, a prohlášení ze dne 25. listopadu 2020, v němž vyzval Írán k pozastavení jeho popravy,

— s ohledem na stanovisko pracovní skupiny pro svévolné zadržování, které přijala Rada OSN pro lidská práva na zasedání ve dnech 20.–24. listopadu 2017 a které se týká Ahmadrezy Džalálího (Íránské islámské republiky),

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948,

— s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte z roku 1989,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že jedním z hlavních cílů politiky EU v oblasti lidských práv je zrušení trestu smrti na celém světě;

B. vzhledem k tomu, že v Íránu bylo podle OSN popraveno mezi 1. lednem a 1. prosincem 2021 nejméně 275 osob, včetně minimálně dvou nezletilých a deseti žen; vzhledem k tomu, že Írán má nejvyšší počet poprav na obyvatele na světě; vzhledem k tomu, že íránské orgány vydávají rozsudky smrti na základě obvinění z protestů a vykonávají popravy osob, které byly obviněny ve spojitosti s rozsáhlými protesty, avšak nezajišťují transparentní vyšetřování závažných obvinění z použití nadměrné či smrtící síly bezpečnostními orgány proti protestujícím; vzhledem k tomu, že vězni v Íránu jsou často mučeni, což vede k obavám, že bývají odsouzeni k trestu smrti na základě nepravdivého přiznání ke spáchání trestných činů, jichž se nedopustili;

C. vzhledem k tomu, že Írán v rozporu se svými povinnostmi podle Úmluvy o právech dítěte vydává a vykonává rozsudky trestu smrti i vůči nezletilým osobám; vzhledem k tomu, že mezi rokem 2009 a zářím 2020 bylo nahlášeno nejméně 67 poprav nezletilých osob; vzhledem k tomu, že v lednu 2022 čekalo na vykonání trestu smrti 85 nezletilých osob;

D. vzhledem k tomu, že trest smrti je nepoměrně častěji udělován osobám z etnických a náboženských menšin, zejména Balúčům, Kurdům, Arabům a baháistům; vzhledem k tomu, že podle trestního zákoníku se homosexualita považuje za trestný čin a že se vůči osobám LGBTIQ používá trest smrti; vzhledem k tomu, že ženám lze uložit trest smrti v důsledku diskriminační povahy několika zákonů, které se jich přímo týkají;

E. vzhledem k tomu, že podle organizace Reportéři bez hranic Írán od popravy Rúhollába Zama, která proběhla dne 12. prosince 2020, popravil více novinářů než kterákoli jiná země; vzhledem k tomu, že Írán je stále jednou ze zemí s nejtvrdšími represemi vůči novinářům a že v této zemi neustále dochází k pronásledování novinářů a sdělovacích prostředků;

F. vzhledem k tomu, že íránský a švédský státní příslušník dr. Ahmadrezá Džalálí, vysokoškolský profesor na Svobodné univerzitě v Bruselu a Univerzitě ve východním Piemontu, byl v říjnu 2017 na základě falešného obvinění ze špionáže odsouzen k trestu smrti v mimořádně nespravedlivém soudním řízení poté, co byl mučením donucen k přiznání; vzhledem k tomu, že je ve věznici Evín pravidelně držen v samovazbě;

G. vzhledem k tomu, že existuje řada zpráv o nelidských a ponižujících podmínkách zejména ve věznici Evín a o nedostatečném přístupu k lékařské péči během vazby, což je v rozporu se standardními minimálními pravidly OSN, jimiž se řídí zacházení s vězni;

H. vzhledem k tomu, že v Íránu jsou svévolně zadržováni další občané EU; vzhledem k tomu, že Írán neuznává dvojí občanství, a tím omezuje přístup zahraničních zastupitelských úřadů ke svým občanům s dvojím občanstvím, kteří jsou v této zemi zadržováni;

I. vzhledem k tomu, že v lednu 2022 byl k trestu smrti odsouzen šampion v boxu Mohammad Džavád poté, co byl obviněn z toho, že „šíří po světě korupci“; vzhledem k tomu, že v září byl popraven zápasník Navíd Afkárí, který uvedl, že byl k doznání přinucen mučením; vzhledem k tomu, že jejich odsouzení má přímou souvislost s tím, že pokojně uplatňovali své právo na svobodu projevu a shromažďování;

J. vzhledem k tomu, že odsouzení Mohammada Džaváda a Navída Afkárího je součástí rozsáhlejších zásahů proti sportovcům v Íránu;

K. vzhledem k tomu, že nedávno byla k dalším osmi letům odnětí svobody a 70 ranám bičem odsouzena laureátka ceny Pera Angera Narges Mohammadíová, která stála v popředí kampaně proti trestu smrti v Íránu;

L. vzhledem k tomu, že v březnu 2019 byla k 33 letům a 6 měsícům vězení odsouzena významná právnička zabývající se problematikou lidských práv Nasrín Sotúdeová, která se mimo jiné zúčastnila kampaně za postupné zrušení trestu smrti a velmi často pracovala s mladistvými vězni, kteří byli odsouzeni k trestu smrti za trestné činy, jež spáchali před dovršením 18 let; vzhledem k tomu, že Nasrín Sotúdeové udělil Evropský parlament za vynikající činnost při obraně lidských práv v roce 2012 Sacharovovu cenu za svobodu myšlení;

M. vzhledem k tomu, že dosud nebyly vyšetřeny rozsáhlé případy nuceného zmizení a hromadných poprav politických disidentů, k nimž došlo v roce 1988, a že za ně nikdo nebyl postaven před soud;

N. vzhledem k tomu, že EU v reakci na případy porušování lidských práv přijímá vůči Íránu od roku 2011 restriktivní opatření, včetně zmrazení majetku a zákazu vydávání víz osobám a subjektům odpovědným za závažné porušování lidských práv a zákazu vývozu zařízení, které by mohlo být použito k represím v této zemi nebo ke sledování telekomunikací; vzhledem k tomu, že tato opatření jsou pravidelně aktualizována a že byla prodloužena do 13. dubna 2022;

O. vzhledem k tomu, že od nástupu Ebráhíma Raísího do prezidentského úřadu v srpnu 2021 výrazně vzrostl počet poprav, včetně poprav žen;

P. vzhledem k tomu, že každý rok je v Íránu údajně brutálně zavražděno při tzv. vraždách ze cti 400–500 žen; vzhledem k tomu, že podle íránského trestního zákoníku jsou „vraždy ze cti“ za určitých okolností povoleny, aniž by za ně hrozil postih; vzhledem k tomu, že se ženy a muži často v případě trestných činů spáchaným vůči nim ve jménu „cti“ nedovolají spravedlnosti; vzhledem k tomu, že dne 5. února 2022 zavraždil Monu Hajdaríovou její manžel, který se poté s její uťatou hlavou procházel ulicemi jihozápadního města Ahvázu; vzhledem k tomu, že v květnu 2020 sťal hlavu své třináctileté dceři Romině Ašrafíové srpem ve spánku její vlastní otec;

Q. vzhledem k tomu, že americké ministerstvo zahraničí uvedlo, že Írán je v posledních letech stále největším státním podporovatelem terorismu na světě, který poskytuje politickou, finanční, operační a logistickou podporu nejrůznějším skupinám, jež jsou jak na unijním seznamu teroristů, tak i na americkém seznamu zahraničních teroristických organizací;

1. připomíná, že za všech okolností důrazně odmítá trest smrti; vyzývá íránskou vládu, aby okamžitě zavedla moratorium na trest smrti jako první krok k jeho zrušení a aby všechny rozsudky smrti změnila na mírnější tresty;

2. vyzývá orgány Íránské islámské republiky, aby bezodkladně změnily článek 91 islámského trestního zákoníku tak, aby za všech okolností výslovně zakazoval trest smrti za trestné činy spáchané osobami mladšími 18 let a aby soudcům neumožňoval uložit trest smrti nebo doživotní vazbu bez možnosti propuštění;

3. vyjadřuje hlubokou soustrast rodinám, přátelům a kolegům všech nevinných obětí;

4. zdůrazňuje, že je nutné zajistit bezpečné a příznivé prostředí, které by umožnilo bránit a prosazovat lidská práva bez obav z represivních opatření, potrestání nebo zastrašování; silně podporuje touhu íránského národa po životě ve svobodné, stabilní, inkluzivní a demokratické zemi, která by dodržovala své vnitrostátní a mezinárodní závazky v oblasti lidských práv a základních svobod;

5. naléhavě vyzývá íránské orgány, aby okamžitě zrušily všechna obvinění vznesená vůči dr. Ahmadrezovi Džalálímu, propustily jej a odškodnily a aby přestaly vyhrožovat jeho rodině v Íránu a ve Švédsku;

6. znovu naléhavě vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a členské státy EU, aby učinili vše, co je v jejich silách, a zabránili popravě dr. Džalálího;

7. vyzývá íránské úřady, aby bez dalších průtahů spolupracovaly s velvyslanectvími členských států EU v Teheránu na sestavení vyčerpávajícího seznamu osob s dvojí státní příslušností EU a Íránu, kteří jsou v současnosti zadržováni v íránských věznicích;

8. vyzývá všechny členské státy EU, aby v souladu s obecnými zásadami EU týkajícími se ochránců lidských práv společně vydávaly veřejná prohlášení a podnikaly diplomatické kroky s cílem monitorovat nespravedlivé soudní procesy a navštěvovat věznice, v nichž jsou zadržováni obránci lidských práv a další vězni svědomí, včetně občanů EU v Íránu; žádá, aby byla urychleně zrušena veškerá obvinění vznesená vůči všem svévolně zadržovaným občanům EU;

9. vyzývá íránské orgány, aby propustily všechny politické vězně, včetně obránců lidských práv, zejména přední obránkyni lidských práv Narges Muhammadíovou, politického novináře Mehdího Mahmúdiána, který byl nedávno odsouzen k dalším sedmi měsícům vězení za své úsilí o zrušení trestu smrti, a nositelku Sacharovovy ceny Nasrín Sotúdeovou;

10. vyjadřuje politování nad tím, že v íránských věznicích dochází k systematickému mučení, a požaduje, aby byly okamžitě ukončeny veškeré formy mučení a špatného zacházení se všemi vězni; odsuzuje praxi, kdy je zadržovaným osobám upírána možnost telefonovat a přijímat návštěvy rodinných příslušníků; je hluboce znepokojen tím, že zadržované osoby nemají během výslechů přístup k právnímu zastoupení;

11. důrazně odsuzuje neustále se zhoršující stav lidských práv v Íránu, zejména situaci příslušníků etnických a náboženských menšin, kteří čelí systematické politické, ekonomické, sociální a kulturní diskriminaci; vyjadřuje politování nad znepokojivě rychlým nárůstem rozsudků smrti nad demonstranty, disidenty, obránci lidských práv a příslušníky menšin;

12. vyzývá íránské orgány, aby se zabývaly všemi formami diskriminace příslušníků etnických a náboženských menšin, včetně Balúčů, Kurdů, Arabů, baháistů, křesťanů a osob LGBTIQ, a aby okamžitě a bezpodmínečně propustily všechny osoby vězněné za uplatňování svého práva na svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení či za svou sexuální orientaci;

13. co nejdůrazněji odsuzuje vynášení trestu smrti za vztah s osobou stejného pohlaví, který je v Íránu stále nezákonný;

14. vyzývá íránské orgány, aby okamžitě zrušily zákon o „mladém obyvatelstvu a ochraně rodiny“ a zajistily přístup k veřejným službám v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, mj. k bezpečným zákonným bezplatným kvalitním potratovým službám poskytovaným za všech okolností; připomíná, že upírání ženám možnosti jít na potrat představuje jednu z forem genderově podmíněného násilí a může se rovnat krutému, nehumánnímu a ponižujícímu zacházení; důrazně odsuzuje hrozby íránských orgánů, že zavedou za potrat trest smrti, a vyzývá je zejména k tomu, aby toto ustanovení neodkladně zrušily; vyzývá EU a členské státy, aby spolupracovaly s OSN na sledování zákona o „mladém obyvatelstvu a ochraně rodiny“, jeho dopadu na úmrtí matek a vývoje situace týkající se ukládání trestu smrti za potraty;

15. upozorňuje na to, že íránští občané prostřednictvím občanských iniciativ nepřetržité požadují, aby byl zrušen trest smrti a aby přestal být ukládán obráncům lidských práv a nepoměrně častěji vynášen nad příslušníky menšin; podporuje íránskou občanskou společnost a její pokojné úsilí o prosazování lidských práv;

16. vyzývá Írán, aby umožnil návštěvy Rady OSN pro lidská práva, včetně zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Íránské islámské republice, a plně spolupracoval v rámci všech jejích zvláštních postupů;

17. naléhá na EU, aby v rámci dvoustranných vztahů s Íránem upozornila na problém porušování lidských práv; vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, aby zajistil, aby Evropská služba pro vnější činnost v dialogu na vysoké úrovni mezi EU a Íránem nadále nastolovala problematiku lidských práv; opětovně potvrzuje, že dodržování lidských práv je základním prvkem rozvoje vztahů mezi EU a Íránem;

18. vítá, že Rada přijala globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv (tzv. unijní Magnitského zákon) coby významný nástroj pro ukládání sankcí EU osobám, které porušují lidská práva; vyzývá k přijetí cílených opatření proti íránským představitelům státní moci, kteří se v Íránu dopustili závažného porušování lidských práv, včetně poprav a svévolného zadržování osob s dvojím občanstvím a cizích státních příslušníků, a soudců, kteří odsoudili k smrti novináře, obránce lidských práv, politické disidenty a aktivisty, a to buď prostřednictvím stávajícího režimu sankcí EU, který byl na Írán uvalen za porušování lidských práv, nebo globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv (unijního Magnitského zákona);

19. domnívá se, že pokud íránské orgány dr. Džalálího nepropustí, bude nezbytné přijmout další cílené sankce, jak požadují EU a její členské státy;

20. poukazuje na destabilizující roli íránského režimu v celém širším regionu a odsuzuje skutečnost, že je íránský režim zodpovědný za úmrtí mnoha civilistů v Sýrii, Jemenu a Iráku;

21. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, generálnímu tajemníkovi OSN, nejvyššímu vůdci a prezidentovi Íránské islámské republiky a poslancům íránského parlamentu (Madžlesu).